

УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Гуманізація кримінальної відповідальності

Матеріали

*II Міжнародного науково-практичного симпозіуму
16–17 листопада 2018 р.*

м. Івано-Франківськ – 2018 р.

УДК 343.431 (001.8)

ББК 67.308.112я43

Гуманізація кримінальної відповідальності: матеріали II Міжнародного науково-практичного симпозіуму (м. Івано-Франківськ, 16–17 листопада 2018 року). – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2018. – 322 с.

Humanization of Criminal Responsibility: Collection of materials of the 2nd International Science and Research Symposium (Ivano-Frankivsk, November 16–17, 2018). – Ivano-Frankivsk: Printing and Publication Department of the King Danylo University, 2018. – 322 p.

Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Короля Данила (протокол №3 від 25 жовтня 2018 р.)

В збірнику опубліковано матеріали II Міжнародного науково-практичного симпозіуму «Гуманізація кримінальної відповідальності» (16-17 листопада 2018 року).

Бабенко А. М.,
доктор юридичних наук, доцент,
підполковник поліції,
завідувач кафедри теорії та історії
держави і права
Одеського державного університету
внутрішніх справ
(м. Одеса, Україна)

КРИМІНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗЛОЧИННОСТІ У ПРИЧОРНОМОРЬСЬКОМУ РЕГІОНІ

Продовжуючи тему вивчення регіональних особливостей злочинності[1;2], у цій частині нашої роботи звернемося до теми кримінологічних особливостей злочинності у Причорноморському регіоні України. За науковою класифікацією до регіонів Причорномор'я України відносять Одеську, Миколаївську та Херсонську області. АР Крим, хоча географічно і знаходиться у південній частині нашої країни, разом з цим, з урахуванням соціально економічних, природних, географічних та культурних особливостей належить до відносно самобутнього – Кримського регіону [5, с.29;6, с.56]. Отже, в якості об'єктів цієї частини нашого кримінологічного аналізу визначимо Одеську, Миколаївську та Херсонську області.

Особливості географічного розташування Одеської, Миколаївської та Херсонської областей, їх наближеність до кордонів, розгалуженість транспортного сполучення, специфіка природного рекреаційного комплексу, розвиненість інфраструктури й особливості економічного становища привертають увагу як місцевого так і іногороднього злочинного елемента. У той же час, фактор прикордоння полегшує ведення протиправної діяльності, підсилює привабливість злочинної діяльності з точки зору планування та вчинення злочинів, зникнення з місць їх вчинення та уникнення від кримінальної відповідальності.

У цьому сенсі, велика кількість вчинених тяжких та особливо тяжких злочинів у прикордонних регіонах Причорномор'я України є яскравим підтвердженням висловленої гіпотези і одночасно своєрідним барометром підвищеної суспільної небезпеки злочинних проявів у

прикордонні. За нашими даними, специфіку криміногенної обстановки в досліджуваних регіонах у значній мірі обумовлює саме висока питома вага злочинів зазначеної категорії.

Якщо по Україні у 2014 році зареєстровано 180088 (34%), то вже у 2015 році – 199368 (35,3%) тяжких та особливо тяжких злочинів. За досліджуваними регіонами ці показники, відповідно становили: для Одеської області у 2014р. – 11100 (43%), у 2015р. – 14008 (48%); для Миколаївської у 2014 р. – 5007 (34%), у 2015 р. – 6932 (36%); і Херсонської у 2014 р. – 4712 (32%), у 2015 р. – 5496 (34%) фактів. Звертає на себе увагу зростання ступеню тяжкості злочинності у прикордонних регіонах Причорномор'я України. У 2017 році у Причорноморських прикордонних регіонах спостерігаються істотні негативні якісні зміни злочинності: так, в Одеській області у цьому році вчинено 54% (17697) тяжких та особливо тяжких злочинів, у Миколаївській – 49,5% (8320), у Херсонській – 41% (6922), тоді, як по Україні ці показники дорівнюють – 40% (214660) злочинів. Тобто, у прикордонних регіонах Причорномор'я України спостерігається суцільне зростання не лише загальної кількості тяжких та особливо тяжких злочинів, а і зростання їх частки у загальній структурі регіональної злочинності.

Структура злочинності у прикордонних регіонах Півдня України, як і в цілому по Україні, в першу чергу представлена злочинами проти власності. Серед 523 911 всіх злочинів зареєстрованих в Україні у 2017 році, понад половину – 335910 (64%) фактів становили злочини саме цієї категорії. Одеська область є «лідером» у своїй групі за кількістю і розповсюдженістю злочинів проти власності від загальної структури злочинності (Табл.1).

Таблиця 1

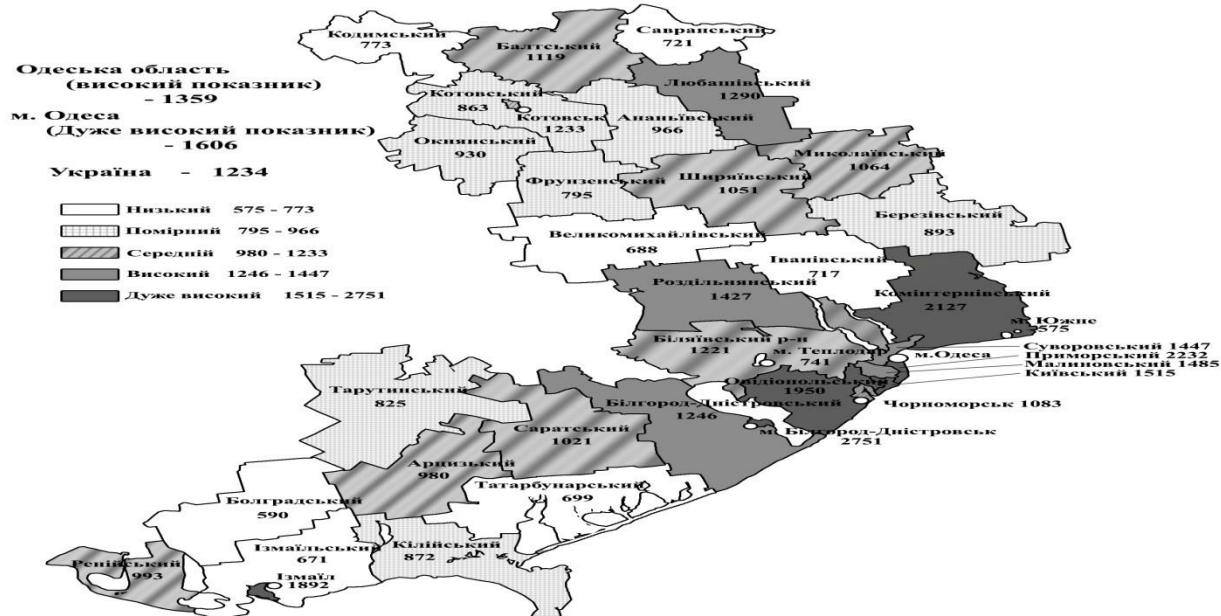
**Структура найбільш розповсюджених видів злочинів у
Причорноморських регіонах материкової України у 2017 році**

Регіон / вид злочинів	Загальна злочинність	Питома вага регіону у загальній структурі (%)	Злочини проти власності	Кількість та питома вага по регіону від злочинів проти власності (%)	Злочини проти життя та здоров'я особи	Кількість та питома вага по регіону від злочинів життя та здоров'я особи (%)	Злочини у сфері наркотичних засобів	Кількість та питома вага по регіону від злочинів у сфері наркотичних засобів (%)
По Україні	523911	100%	335910	64%	38274	7,3%	29010	5,5%
Одеська	32576	6,21%	21104	65%	1808	5,5%	1379	4,2%
Херсонська	16760	3,2%	10814	64%	1627	10%	957	6%
Миколаївська	16798	3,2%	10242	61%	1574	9%	905	5,4%

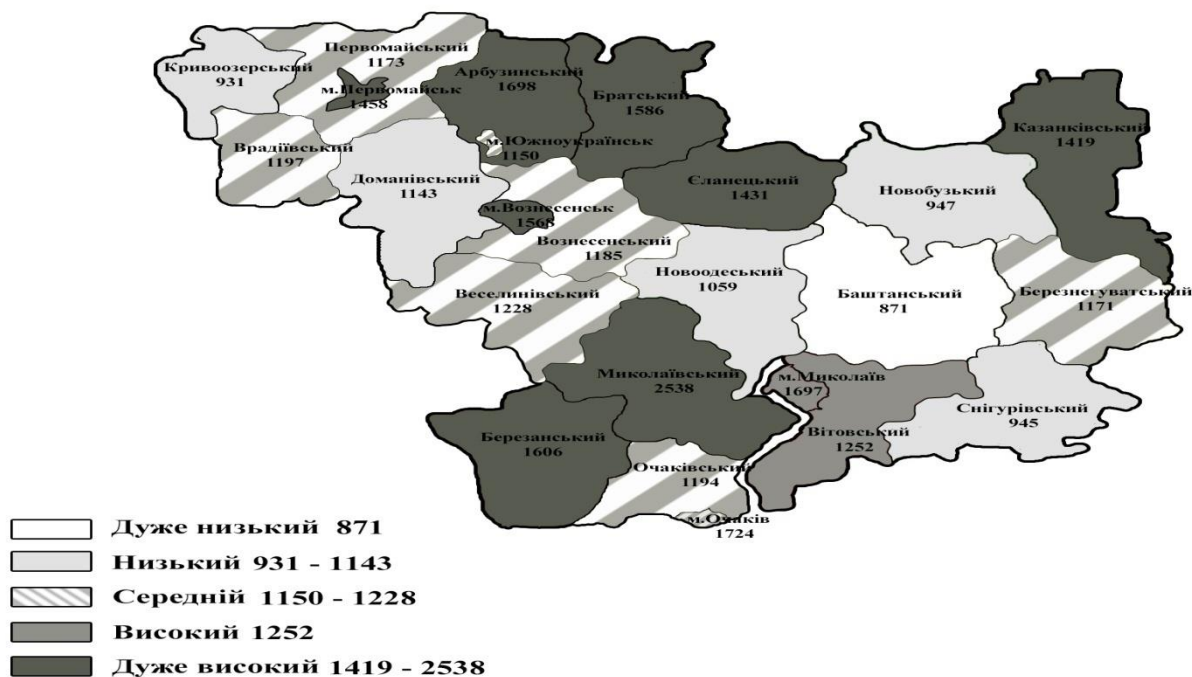
Так, з 21104 (65% у регіональній структурі злочинності) злочинів, зареєстрованих у 2017 році на цій території правоохоронними органами крадіжки становили – 14 838 (або 70%), грабежі – 2679 (13%), розбої – 428 (2%), вимагання – 86 (0,4%), шахрайства 1937 (9%) і т.п. Інша картина простежується у Миколаївській області. Всі злочини проти власності тут становили – 10242 (61%), з них крадіжки – 7435 (72%), грабежі – 568 (5,5%), розбої – 125 (1,2%), вимагання – 16 (0,15%), шахрайства – 1409 (14%). У Херсонській області всі злочини проти власності налічували 10814 (64%), з яких крадіжки – 8608 (80%), грабежі – 467 (4%), розбої – 96 (0,9%), вимагання – 11 (0,1%), шахрайства – 1014 (9%). Такий розподіл, на наш погляд, пов'язаний зі специфікою місцевих «наборів» криміногенних та антикриміногенних факторів, а також особливостями діяльності місцевих правоохоронних органів, пов'язаних із прикордонним та курортним становищем цих територій.

Злочинність у Причорноморському регіоні характеризується яскраво вираженими диференційованими показниками, нерівномірністю та територіальними відмінностями внутрішньо регіональних показників злочинності.

Карта 1 Географія інтенсивності злочинності у Одеській області (2017 р.)

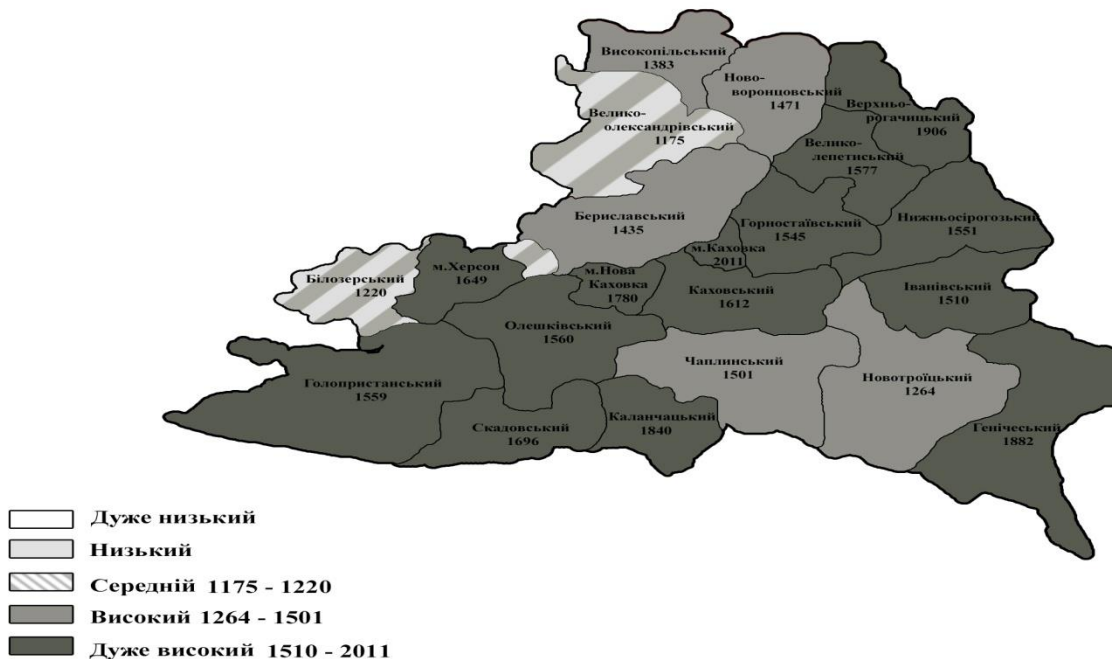

Карта 2 Географія інтенсивності злочинності у Миколаївській області (2017 р.)

Херсонська область - 1471 (дуже високий показник)

Карта 3 Географія інтенсивності злочинності у Херсонській області (2017 р.)

Херсонська область - 1600 (дуже високий показник)

Території Причорноморського регіону традиційно характеризуються високим рівнем як загальної злочинності, так і її різновидів – корисливих злочинів, зокрема крадіжок, грабежів, розбоїв, шахрайств, угонів автотранспортних засобів тощо. Істотною проблемою для кримінологічної обстановки тут є насильницькі злочини, злочини у сфері незаконного обігу наркотиків, правопорушення у сфері громадської безпеки та громадського порядку. Підсилюють негативні тенденції злочинності тут злочини у сфері економіки та службової діяльності. У зв'язку з високою мобільністю кримінально активної частини населення, криміногенної привабливості Одеської, Миколаївської та Херсонської областей (особливо в курортний сезон) стан злочинності може погіршуватися за рахунок експортування до цих регіонів злочинності із сусідніх регіонів. Також нами встановлено, що для регіонів Причорномор'я України, є характерною залежність криміногенної ситуації від стану злочинності в сусідніх регіонах та на територіях – наближених іноземних країн; регіони, які наближені до закордонних територій з позитивною криміногенною ситуацією, мають нижчий рівень злочинності, ніж ті, що межують із регіонами з

підвищеною інтенсивністю злочинності або окремих її видів; стан злочинності у Причорноморському регіоні обумовлений не лише схожістю соціально-економічною, географічною, релігійною, демографічною та культурологічною обстановкою, а й схожими недоліками в організації запобігання злочинності.

Список використаних джерел

1. Кримінологія: підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін.; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. Харків: Право, 2018. 416 с.
2. Бабенко А. М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія. Одеса: ОДУВС, 2014. 416 с.
3. Статистичний щорічник України за 2016 рік [Текст] / Держ. служба статистики України ; [за ред. І.Є.Вернера]. К. : Держаналітінформ, 2017. 611 с.
4. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2017 року / Генеральна прокуратура України. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112661&libid=100820 (дата звернення: 09.06.2018).
5. Магновський І. Й. Конституційно-правове регулювання територіального устрою України: історія, сучасність, перспективи [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец 12. 00. 02 «Конституційне право ; муніципальне право» / І. Й. Магновський. Харків, 2015. 40 с.
6. Чекмарьова І.М. Запобігання злочинності у прикордонних регіонах України: дис. ...кандид. юрид.наук: спец.12.00.08/І.М.Чекмарьова. Одеса, 2017. 307 с.